

Pomorske knjižice

Kap. IVO RENDIĆ - Split

Poznato je, da rad na brodu zahtjeva svoje specifične uslove, pa se zbog toga traži i posebna stručnost i iskustvo. Čak i one vrste rada, koje privredno mogu imati izvjesne zajedničke crte sa strukama koje vrše svoj posao na kopnu (strojari, kuhari, sobari, administratori) nisu istovjetni sa odgovarajućim poslovima na brodu. Prema tome, rad na brodu vrše osobe, koje mogu pripadati različitim strukama, ali koje nose zajedničko profesionalno obilježje pomoraca. Dakle, osobe koje vrše službu na brodu, nazivaju se pomorci. Da bi se neka osoba mogla zaposliti na brodu, pored izvjesnih uslova općeg karaktera, mora imati i posebne uvjete u pogledu rada na moru i konačno mora imati i stanovitu stručnu spremu. Ako osoba ispuni sve te uslove i ako ima fizičku kondiciju stiče mogućnost da dobije pomorsku knjižicu (moreplovnića, matrikula).

Pomorska knjižica je isprava kojom se dokazuje svojstvo pomorca, njegove stručne kvalifikacije, kao i položaj koji dotični pomorac zauzima i trajanje njegovog ukrcanja. Inače ona služi i kao putna isprava (pasoš) kad pomorac putuje u inozemstvo radi ukrcanja i kada se vraća u domovinu. Ovu ispravu, t. j. pomorsku knjižicu moraju imati državljani FNRJ ukrcani kao

članovi posade na brodovima trgovačke mornarice FNRJ u službi palube i stroja ili u općoj službi kao kuhari ili konobari.

Međutim na ribarskim brodovima, kao i na tehničkim plovnim objektima (klapete, dizalice, maone i t. d.), pomorsku knjižicu mora imati onaj broj članova posade u službi palube i stroja, koji je kao najmanji propisan za sigurnost plovidbe ovih objekata, a ostali moraju imati dozvolu za ukrcanje. Prema tome dozvolu za ukrcanje moraju imati državljani FNRJ, koji se žele zaposliti kao članovi posade na brodovima trgovačke mornarice FNRJ a koji nisu dužni imati pomorsku knjižicu. Ovu dozvolu za ukrcanje izdaje lučka kapetanija na temelju dozvole za plovidbu po moru. Na pr. netko se želi krcati kao pekar ili brijač na p/b »Hrvatsku«. Međutim on ne može dobiti pomorsku knjižicu, jer kao brijač odnosno pekar ne može biti član službe palube i stroja niti može biti u općoj službi kao kuhar ili konobar. Prema tome njemu će se izdati dozvola za ukrcanje, pošto se parobrodu »Hrvatska« po kapacitetu i namjeni plovidbe dozvoljava mogućnost da na brodu bude ukrcan pekar odnosno brijač. Iz ovoga slijedi, da dozvolu za ukrcanje moraju imati i ostali državljani FNRJ, koji su ukrcani kao članovi posade na

brodovima trgovačke mornarice FNRJ, a nijesu u službi palube i stroja, niti se nalaze uopće u službi kao kuhari ili konobari.

Pomorska knjižica izdaje se u pravilu, osobama koje imaju 15 ali ne više od 25 godina života. Iznimno može se ova knjižica izdati, a u smislu čl. 7. Uredbe o pomorskim knjižicama, i osobama starijim od 25 godina iako ne ispunjavaju sve uslove, ali samo na temelju predhodnog odobrenja Direktora Uprave pomorstva i riječnog saobraćaja.

Pomorska knjižica izdaje se na temelju pismenog zahtjeva uz koji molilac mora priložiti sve potrebne dokumente.

Pomorsku knjižicu izdaje lučka kapetanija nadležna prema prebivalištu molioaca.

Pomorska knjižica štampana je na srpsko-hrvatskom i francuskom odnosno engleskom jeziku.

Pomorska knjižica sadržava: broj »Upisnika pomorskih knjižica« i naziv lučke kapetanije koja je izdala pomorsku knjižicu, naznaku mjesta i datum izdanja pomorske knjižice; osobne podatke imaoaca pomorske knjižice i konačnu fotografiju imaoaca pomorske knjižice i njegovo prebivalište.

Ove podatke ovjerava upravitelj lučke kapetanije sa svojim potpisom i pečatom lučke kapetanije.

Pomorska knjižica sadrži razne rubrike u koje se upisuju podaci, kao na pr.: osposobljavanja u trgovačkoj mornarici; dozvola za plovidbu po moru (broj, datum i organ koji je dozvolu izdao), kao i dokle dozvola važi. Dalje se u jednoj rubrici stavlja liječnički pregled. Ovdje se naznačuje, koji je zdravstveni organ, kada i pod kojim brojem izdao liječničku potvrdu, kao i za koju je vrstu službe imalac pomorske knjižice sposoban. Zatim se upisuje cjepljenje protiv velikih boginja; zatim vrijeme trajanja prijašnjih ukrcanja prema kategoriji plovidbe i svojstvu ukrcanja, pa se upisuju eventualne vize nadležnih organa. Napokon upisuju se sva ukrcavanja i iskrcavanja od dana izdavanja pomorske knjižice sa naznakom luke, datuma ukrcavanja odnosno iskrcavanja, u kojem svojstvu, o imenu i

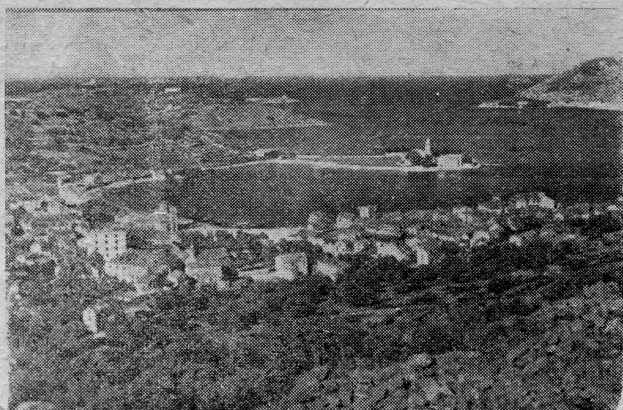
vrsti broda, luke pripadnosti broda, kategoriji plovidbe, kao i vremenu provedenom na pojedinom brodu. Najzad upisuje se oduzimanje ovlaštenja za vršenje poslova odgovarajućeg zvanja na brodu.

Treba istaknuti da se osobni podaci imaoaca pomorske knjižice upisuju na prvoj strani, a upisuju se rukom, čitko štampanim slovima, osim rođenog imena oca imaoaca knjižice koje se piše pisanim slovima.

Osoba koja traži pomorsku knjižicu dužna je da uz molbu priloži:

- a) izvod iz matične knjige rođenih;
- b) dozvolu za plovidbu po moru, koju izdaje organ Unutrašnjih poslova nadležan po mjestu prebivališta molioaca;
- c) liječničku svjedodžbu da je tjelesno i duševno zdrav i sposoban za određenu službu na brodu. Ova se svjedodžba izdaje prema postojećim propisima o liječničkom pregledu članova posade brodova trgovačke mornarice FNRJ, a izdaje je organ zdravstvene službe socijalnog osiguranja, ili ako ovog nema, onda liječnik nadležnog Narodnog odbora;
- d) sve isprave o osposobljenju u trgovačkoj mornarici i u svim prijašnjim ukrcanjima;
- e) dvije fotografije (4,5×6 — poprsje);
- f) dokaz o vlasništvu ili suvlasništvu broda, a članovi njihovih porodica i dokaz o međusobnoj rodbinskoj vezi;
- g) dokaz o vremenu i svojstvu u kome je plovio na brodu strane zastave. Ovaj se dokaz pruža samo u slučaju ako se radi o osobi koja je starija od 25 godina, a radi se o brodu koji je njegova vlasnost ili suvlasnost odnosno o osobi, koja je sa ovim osobama u prvom stepenu srodstva (na pr. otac i sin); čl. 6 t. 2 st. 2 Uredbe o pom. knjižicama;
- h) potvrdu Uprave pomorstva i riječnog saobraćaja o priznavanju stručnog osposobljenja stečenog u unutrašnjoj plovidbi odnosno Jugoslavenskoj ratnoj mornarici. Ovu je potvrdu potrebno priložiti samo onda ako se radi o osobi koja je u unutrašnjoj plovidbi stekla stručno osposobljenje za vršenje određene službe na brodu, pod uvjetom, da je takvoj osobi prema postojećim propisima o osposobljenju osoblja trgovačke mornarice priznato zvanje u trgovačkoj mornarici FNRJ, ili ako se radi o osobi, koja prelazi iz Jugoslavenske ratne mornarice u trgovačku mornaricu FNRJ pod uvjetom da joj je priznato zvanje u trgovačkoj mornarici FNRJ prema propisima o osposobljavanju osoblja trgovačke mornarice FNRJ (čl. 6 točke 3 i 5 Uredbe o pomorskim knjižicama);
- i) potvrdu o službi u Jugoslavenskoj ratnoj mornarici. Ova će se potvrda izdati samo u slučaju, ako se radi o osobi, koja je za vrijeme odsluženja vojnog roka u Jugoslavenskoj ratnoj mornarici bila ukrcana na brodu najmanje 2 godine pod uvjetom, da je u roku od 1 godine nakon odsluženja ponijela molbu za izdavanje dozvole za plovidbu po moru i u

Vis -- naša poznata pomorska boza iz N.O.B-e

više njega će se upisat novo ime. Ovaj će upis ovjeriti službenik kapetanije sa svojim potpisom i pečatom.

Nova pomorska knjižica izdat će se, kad se popune rubrike za upis u pomorskoj knjižici, ili kad ista postane neupotrebljiva, ili kad se izgubi. U novu pomorsku knjižicu unose se podaci o prijašnjim ukrcanjima na brodovima pojedinih kategorija plovidbe uz naznaku da je plovidba izvršena na brodovima, jedrenjacima ili motornim brodovima, a navest će se i svojstvo u kome je plovidba izvršena. Kad se ovi podaci prenose iz stare u novu pomorsku knjižicu, treba navesti broj stare pomorske knjižice, kao i datum i organ, koji ju je izdao.

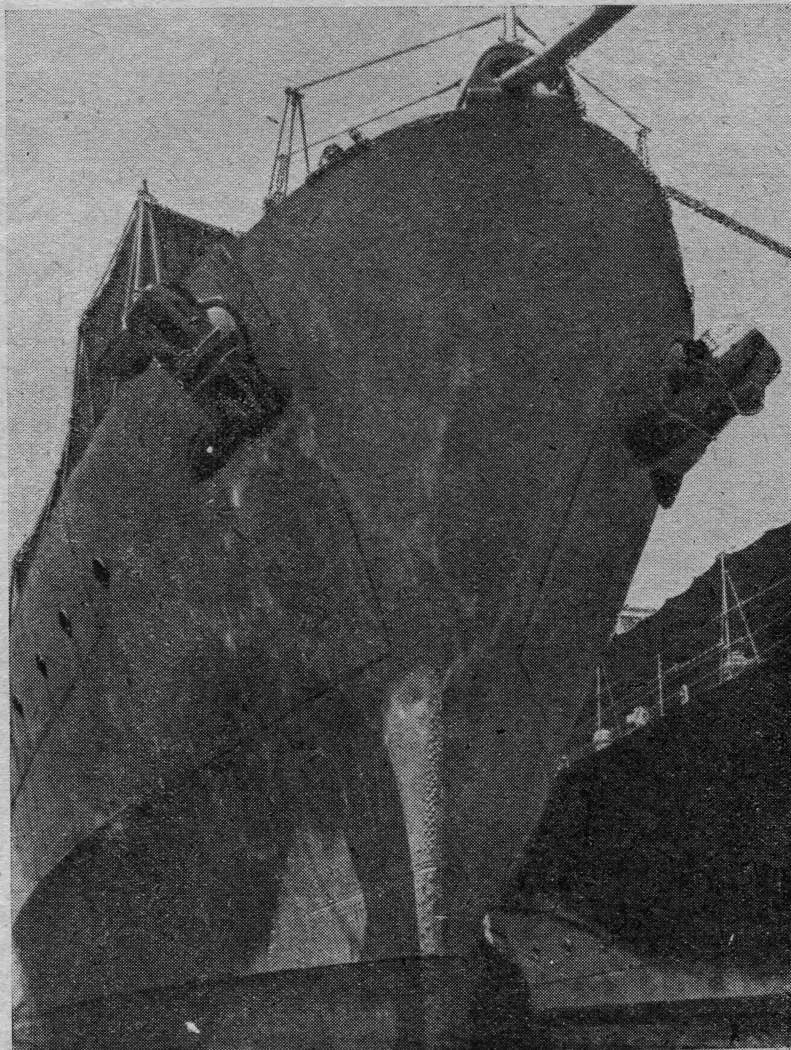
Ako se izgubi pomorska knjižica, nova će se izdati tek pošto se izgubljena pomorska knjižica oglasi za bezvrijednu. O gubitku pomorske knjižice i koja je proglašena za bezvrijednu, lučka je kapetanija dužna da obavijesti nadležni republički državni sekretarijat za unutrašnje poslove.

Poslije izdavanja nove pomorske knjižice, stara se pomorska knjižica poništava tako, da se njezina prva i sve druge neispisane stranice na kojima se upisuje ukrcavanje i iskrcavanje

precrtaju crvenom tintom dvijema unakrsnim crtama. Na prvoj stranici poništene pomorske knjižice stavlja se bilješka pod kojim je brojem i datum i od koga izdana nova pomorska knjižica. Bilješka se potvrđuje službenim pečatom i potpisom ovlaštenog službenika. Poništena pomorska knjižica vraća se njezinom vlasniku. Svaka lučka kapetanija vodi evidenciju o izdanim pomorskim knjižicama.

Iz svega ovoga nabranjanja i izlaganja, vidi se da pomorac ima specijalni položaj ne samo zato, što su i posebni uslovi njegovog rada, nego njegovu specifičnost treba tražiti i u historijskom razvoju pomorstva i u političko-privrednom značaju mornarice za državnu zajednicu. Zbog ove činjenice spominju se i daljnji propisi o posebnoj evidenciji i o statusu pomoraca, i matrikulaciji pomoraca (po tome matrikula), koji su se održali u pojedinim državama do današnjeg dana.

Literatura: Uredba o pomorskim knjižicama — Služb. list 5/54. Uputstvo za izvršenje Uredbe o pomorskim knjižicama — Služb. list 27/54; Pomorsko pravo Zagreb 1949 od profesora Brajkovića.

Pramac ratnog broda